

hvussu vittingangandi undantaksstöðan skuldi vera á fiski-
öknum, hvussu leingi undan-
taksstöðan skuldi vera og um
reglurnar, sum skuldu galda,
tá ið tann tíðaravmarkaða
undantaksstöðan var lokin.
Talan er sostatt ikki um
broytingar í EF-grundregluni
um, at tey einstøku limalond-
ini ikki mugu geva teirra eg-
nu fiskiforum frammihjært-
indi til veiðu á egnum fiski-
øki, men um undantøk frá
henni.

Á ráðharrafundum 11.—12.
desember 1971 í Brüssel samd
ust Bretland, Írland og Dan-
mark við EF um eina skipan
fyri veiðurettindini innan fyri
fiskimark hjá luttakaralond-
um í einum viðkaðum EF.
Tað er óvíst, um skipanin
verður sett í eina protokol
ella verður tikin við í upp-
tøksáttmálanum. Í løtuni er
líkt til, at tað verður protokol
orðað sum skjal.

Semjan ber í høvuðstátum
í ser, at limalondini (tey nú-
verandi og tey nýggju) í 10
ár roknað frá 1. januar 1973
varðveita rættin til einans at
loyva egnum fiskiskipum at
fiska innan fyri 6 fjórðingar
frá basislínjum. Sum eina ser-
skipan fyri ávís øki, har fiski-
vinnan hevur serliga stóran
týðning — t. d. í Føroyum,
Grønlandi, Hetlandi og Orkn-
eyoyggjunum — skal einkar-
rætturin somuleiðis galda í 10
ár, men fyri fiskiskap innan
fyri 12 fjórðingar frá basis-
línjum. Einkarrætturin sipar
til fiskifor, sum vanliga hava
fiskað á hesum fiskiløndum
og út frá havnum framvið
fiskiöknum. Áðrenn 10-ára-
skeiðið er lokið, skal EF-
kommissionin geva frágæing
til EF-ráðið um sosialu og
búskaparligu víðurskiptini
í økinum, sum hava havt un-
dantaksstöðu, umframt um
gongdina í fiskastovninum
uttanfyrri hesi øki. Á ráðharr-
fundinum 11. desember mill-
um Danmark og EF, váttaði
EF í nevndu frágæing, at
serligur dentur skal leggjast á
víðurskiptini í teimum økjum,
har fiskivinnan av geografisk-
um grundum frammegir
serliga týðningarmikil vinnu-
grein. Á hesum grundarlagi
skal EF-ráðið síðani taka
stöðu til tiltøk, sum kunnu
avloysa undantaksstöðuna.

Hvorji tiltøk, talan kann
verða um, er ikki nærri grein-
að út, men tey kunnu til dø-
mis vera framleiðing av einkar-
rættinum bæði innan fyri 6
og 12 fjórðingar ella figgarlig-
ur stuðul frá EF til útbýg-
ing og umlegging av vinnu-
lívnum. Tað er sjálvsagt, at
grundarlagið undir og torvur-
in fyri at framleiðja einkar-
rættin til fiskiskap innan fyri
fiskimark er størri, tess størri
týðning fiskivinnan hevur.
Undir samrøðum við leiðandi
talsmenn fyri EF var eftir
uppfatan EF's eingin ivi um,
at víðvikandi Føroyum og
Grønland for einkarrætturin
til fiskiskap innan fyri 12
fjórðingar at verða framlong-
dur aftaná tey fyrstu 10 árin,
so leingi sum víðurskiptini í
Føroyum og Grønlandi ikki
vóru heilt og aldeilis broytt.
Tá tað í frágæingini hjá EF
kommissionini skal leggjast

serligur dentur á ta geograf-
isku stöðuna, er hetta fyri
nærmast beinleiðis at undir-
stríka serstöðuna, sum Føroy-
ar og Grønlandi eru í, vegna
sera smáar møguleikar fyri
aðrari vinnu enn fiskivinnuna.
Avgerðin hjá EF-ráðnum
um veiðurettindini innan fyri
fiskimark hjá luttakaralond-
um skulu vera einmeltar.
Hetta er í sjálvum ser ein
eyka trygd fyri framhaldi
av einkarrættinum innan fyri 12
fjórðingar í Føroyum, um vit
til sína tíð hava avgjørt at
fara upp í EF. Men sjálvt
um avgerðir í hesum málum
formelt seð ikki kravdu at
vera einmeltar, hevði vissan
fyri framleiðing av undan-
taksstöðuni í veruleikanum
verið tann sama vegna ta
mannagongd, sum fylgd hevur
verið síðani Luxembourg-
seminjuna í 1966. Sambært hesa
seminj skal EF-ráðið, í av-
gerðum um mál av sera av-
gerandi týðningi hjá einum
ella fleiri limalondum, strem-
ba í móti eini loysn, sum øll
limalondini kunnu ganga við
til. Í slíkum málum hevur
hvørt limalandið sostatt, utt-
an mun til hvat reglur EF's
annars siga, í veruleikanum
ein vøttarett.

Noreg luttók ikki í semjuni
á ráðharrafundum 11.—12.
desember 1971. Orsøkin var
fyrst og fremst, at Noreg og
EF ikki komu til settis um,
hvussu stórir partur av tí
norska fiskiöknum skuldi koma
undir 12-fjórðinga undan-
taksregluna, og at Noreg ikki
helt orðalag við víðvikandi, hvat
ið skal galda aftaná 10-ára
undantaksstöðuna bera í ser
nóg stóra trygd fyri framhaldi
av einkarrættinum til fiskiskap
innan fyri 12-fjórðingar fyri
alt tað øki, sum semja verður
um. Seinri samráðingar
millum Noreg og EF hava
ikki ført við ser semju mill-
um partarnar.

Semjan um veiðurettindi á
fiskiöknum ásetur sum nevnt
undantaksstöðu innan fyri 6
og 12 fjórðinga fiskimark.
Tað er ein fylgja av hesum,
at luttakaralondini ikki kunnu
fáa einkarrætt mótevís øðr-
um luttakaralondum til fiski-
øki uttan fyri 12 fjórðingar.
Eitt limaland kann við øðr-
um orðum ikki flyta fiski-
mark sitt út um 12 fjórðingar
uttan, at fiskifor frá hinum
limalondum fáa somu veiðu
rættindi, sum fiskifor frá víð-
komandi limalandi. Harafur-
imóti forða ongar EF-reglur
luttakaralondum at flyta fiski-
mark teirra út um 12 fjórð-
ingar og harvið skerja fiski-
rættindini hjá fiskiforum frá
londum, sum ikki eru limir
av EF.

Undantaksreglurnar um
veiðurettindini eru gjordar
fyri at verja móti avleiðingum
fyri vinnulíkindini á teimum
økjum, har fiskivinnan er av
týðningi, sum ótti kundir vera
fyri, um fiskifor frá øllum
limalondum fingu rætt til
at fiska innan fyri fiskimark.
Tí er einkarrætturin til fiski-
skap innan fyri fiskimark
bundin til fiskifor, sum eru
heimahoyrandi í víðkomandi
økjum. Fyri til dømis Føroy-
ar merkir hetta, at einkar-
rætturin til fiskiskap á tí f-
øyska fiskiöknum innan fyri

12 fjórðingar umfatar f-
øyska fiskifor og fyri Grønland ein-
ans grønlandsk fiskifor. Her-
av stendst, at tey frammihjæ-
rættindi, sum f-øyska og
donsk fiskifor hava í Grøn-
landi, fella burtur. Undir sam-
ráðingunum víðurkendi EF, at
tráðinelt fiskari víð f-øyska
skum og donskum fiskiforum
innan fyri fiskimark í Grøn-
landi kann halda fram í hægst
5 ár at rokna frá 1. januar
1973, meðan frammihjært-
indi hjá øðrum londum til
fiskiskap við Grønland skulu
halda uppat sambært galdandi
reglur, t.v.s. frá 31. máí 1973.
Henda samtyktin er eitt tví-
falt frávik frá regluni í proto-
kollini um fiskirættindini um,
at tey einstøku limalondini
skulu kunna varðveita tey
frammihjærtindi hjá hvør-
jum øðrum, sum vóru í gildi
31. januar 1971, so leingi
sum undantaksreglurnar vóru
í gildi fyri víðkomandi øki.

Um tey f-øysku veiðurett-
indini í Grønlandi fella burt-
ur eftir færri enn 5 árum er
ikki enn greitt, tí hesin spurn-
ingur skal avgerast eftir sam-
ráðingum millum myndugleik-
arnar í Grønlandi, Føroyum
og Danmark. Víðvikandi
varðveitingin av teimum f-
øysku frammihjærtindunum
í Grønlandi er tað ikki av-
gerandi, hvørja stöðu Føroyar
taka til luttøku í EF. Sum
partur av EF kann Grønland
ikki geva f-øyskum fiskifor-
um frammihjærtindi til fiski-
skap uttan, at limalondini í
EF fáa somu rættindi. Um
Grønland kann hugast at
vilja ganga við til at loyva
fremmandum fiskiforum at
fiska innan fyri 12 fjórðingar
er ílt at siga, men er tað kan-
ska ikki óhugsandi fyri ávísar
veiðuhættir ella ávísar veiðuøk
ella ávísar árstíðir.

Limalondini mugu ikki fyri
tey fiskiøki, sum koma undir
undantaksskipanina, loka tey
reglur, sum tey hava ásett
fyri fiskari. Hetta vil m. a.
siga, at gerast Føroyar lut-
takari í EF mugu ikki fyri-
skrivast lagaligari reglur fyri
trolling innan fyri fiskimark
enn tey reglur, sum eru í
gildi, tá Føroyar um so verður
foru uppi EF. Reglan mið-
ar imóti at fyribyrgja, at
veiðuøki innan fyri fiskimark
vegna bruk av reiðskapi ella
veiðuhátti, sum ikki áður vóru
loyvd, í órimligan mun
verða týnd til ógagns fyri fi-
skastovnin og fyri fiskiskapin
eisini hjá fiskiforum frá øðr-
um limalondum, tá undan-
taksstöðan er yirastad.

Í seinasta lagi 1. januar
1978 skal EF-ráðið samtykkja
reglur fyri fiskari við tí í
hyggju at verja havfiskileiðir
og at varðveita teir biologisku
resursirnar í sjónum. Hvussu
hesar reglur nærri skulu
verða, hevur ikki verið umrøtt
undir samráðingunum, men
tað er ikki áttalan at áseta
gjølligar forskriftir fyri hvørt
einstakt veiðuøki ella limal-
land. Hugsanin er heldur at
samtykkja nakrar høvuðsregl-
ur, sum skulu galda fyri øll
limalondini sum t. d. minst-
stöddir á fiski, meskavidd og
kanska veiðuhættir. Tá hesar
avgerðir skulu takast, er í
hvussu so er summi tey týd-

ingarmestu fiskivinnulondini
her um leiðir helst limir av
EF.

2. Marknaðarskipanin

Undir samráðingunum við tey
einstøku umskjaralondini er
EF gingið við til ymsar broyt-
ingar og iskoyti til reglurnar
um marknaðarskipanina, so-
leiðis at hon kemur at hóka
betri til landingar- og søluvið-
urskiptini í umskjaralond-
unum. Talan er um broyting-
ar og iskoyti, sum galda fyri
tað viðkaða EF og ikki ein-
ans fyri tað ella tey londini,
sum hava havt ynskir á hes-
um økjum.

Eftir galdandi reglum er
tann av EF-myndugleikum
ásæti lægsti avleiðingarprisur-
in tann sami fyri hvørt fiski-
slag fyri seg alla staði í EF.
Í tí viðkaða EF verður tann
lægsti avleiðingarprisurin veg-
na flutningskosnadin settur
lægrí fyri avleiðingarpláss,
sum liggja fjart frá høvuðs-
marknaðarhavnunum enn fyri
avleiðingarplássini í høvuðs-
marknaðarhavnunum (t. d. í
Danmark og Vesturysklandi).
Limaskapur av framleiðara-
samtøkum, sum skulu umsita
marknaðarskipanina, er eftir
núverandi reglum ótvungin. Í
viðkaða EF verður tað í viss-
um forum gjørligt at geva
ikki-limum somu skyldu til at
yvirhalda lægstu prisirnar,
sum limir hava.

Tann núverandi marknaðar-
skipanin hevur ongar reglur
um fiskamjøl og fiskaolju. Í
viðkaða EF skulu víðurskipt-
ini víðvikandi framleiðslu og
sølu av fiskamjøl og fiskaolju
kannast fyri at finna fram til
tørvandi tiltøk. Hetta ber í
ser, at ein marknaðarskipan
ívalyst skal gerast fyri hesar
vorur. Ein slík skipan skal
gerast soleiðis, at framleiðslan
fær rimiliga verju móti kapp-
ing frá londum, sum ikki eru
limir av EF, men má ikki
føra til týning av fiskastovn-
inum ella til at halda liv í
ólønandi fyrirkøsum.

Fryst fiskaflok eru heldur
ikki uppi í tí núverandi
marknaðarskipanini. Viðkaða
EF skal kanna marknaðar-
víðurskiptini fyri fryst flok og
gera neyðug tiltøk til at loysa
teir spurningar, sum kunnu
koma, um flakaframleiðslan
økist í mun til søluna av fesk-
um fiski og av, at flakafra-
mleiðslan umborð á idnaðar-
trolarum økist í mun til frá-
leiðsluna á landi. Áttalan er
at gera eina marknaðarskipan
í tí viðkaða EF til stabiliser-
ing av prisunum av frystum
fiskaflokk.

Av ávísam orsøkum er tann
galdandi marknaðarskipanin í
EF ikki væl hókandi til víð-
urskiptini í Føroyum. EF hevur
undir samráðingunum víð-
urkent, at serligar umsóðir
og serligar spurningar gera
seg galdandi á hesum økinum
í Føroyum. EF hevur sam-
tykt, at gera tørvandi tilg-
ingar, sum marknaðarskipanin
kann virka í Føroyum, um
Føroyar gerast limur av EF
(2. grein, 3. pætti í proto-
kollini um Føroyar, skjal nr.
1).

C. ONNUR MÁL

1. Landbúnaður

Undir samráðingunum víður-
kendi EF, at tey f-øysku
studningsveitingarnar til land-
búnaðin, burtseð frá mjólka
studninginum, fullu inn undir
undantaksreglurnar í Rómsátt-
málanum, sum loyva studning
frá tí almenna. Sostatt kunnu
hesar studningsveitingarnar
halda fram uttan at serstakar
reglur fyri Føroyar eru neyð-
ugar. Sambært felagsmarknað-
arskipanina fyri mjól og
mjólkavørur er studningur til
mjólkafarmleiðslu ikki loyvd-
ur. EF hevur tó samtykt eina
undantaksstöðu fyri Føroyar,
sum loyvir f-øysku myndug-
leikum framvegis at gera
hókandi tiltøk til at tryggja
fólkinum mjól til sámuligan
pris. Hetta ber í ser, at lands-
kassin framvegis vil kunna
veita mjólkastudning.

2. Salt

EF-tollurin á salti er útvið
60 kr. fyri hvørt tonsið. Um
Føroyar gjordist luttakari í
EF var tí umráðandi framvegis
at fáa tollfrítt salt úr Spani-
u (Ibiza). Millum annað av
tí at Noreg eisini setti fram
ynski um frávik frá felags
EF-tollreglini fyri salt, og
talan tá var um stóran nøgd-
ir, víði EF ikki gæta við til
eina undantaksskipan.

Undir samráðingunum upp-
lýsti EF, at sambært galdandi
EF-reglur hava skip, sum
fara á saltfiskaveiðu, rætt til
tollfrítt salt, og at tollurin á
salti til framleiðslu av salt-
fiski, sum verður útfuttur til
lond uttan fyri EF, kann
verða endurgoldin. Harum-
framt skal, sambært sáttmála
millum EF og Spaniu, EF-
tollurin á salti frá Spaniu
stígvist minka til í 1977 at
verða 40% av EF-tollinum;
eftir øllum at døma kemur
ein nýggjur sáttmáli við Spani-
u at avloysa tann núgald-
andi og føra víð ser, at m.
a. salt úr Spaniu verður toll-
frítt. Samstundis eigur at vera
havi í huga, at tey nýggju
limalondini skulu tillaga sín-
ar tollsatsir stígvist til EF-
tollin, og kemur tí ein lægrí
tollur enn nevndu knappar
60 kr. fyri tonsið at galda
fyri innflutning av salti úr
Spaniu, um Føroyar gerast
luttakari í EF.

Galdandi EF-reglur bera so-
statt í sera, at einans salt-
fiskur framleiðdur uppi á
landi í Føroyum og sum verður
úr útfuttur til limalond, verður
úr nervaður av EF-tollinum,
um Føroyar luttaka í EF. Tá
havi verður í huga, at núver-
andi EF-tollurin á salti víði
dýrkað framleiðsluútreiðslur-
nar við stórt seð minni enn
1% av saltfiskavirðinum, og
at tollurin einans rakar ein
lutfallsligan íðlan part av
framleiðsluni av saltfiski varð
frásøgnin hjá EF tikin til
efirtektar, og kravið um eitt
tollfrítt kontingent slept.

3. Almennur stuðul til skipabygging og skipakeyp

Eftir galdandi reglum er EF-
tollurin á tilfari til skipa-